

NORGES BANKS UTLÅNSUNDERSØKELSE

Høyere utlånsrenter, uendret etterspørsel

4. KVARTAL 2018
PUBLISERT: 17.01.2019

UNDERSØKELSEN ER GJENNOMFØRT I PERIODEN
17. DESEMBER 2018 – 10. JANUAR 2019

NORGES BANK

Norges Banks kvartalsvise utlånsundersøkelse er en kvalitativ spørreundersøkelse om bankenes kredittpraksis og hvordan de vurderer etterspørsel etter lån. De ti største bankene i det norske lånemarkedet deltar i undersøkelsen: DNB, Nordea, Danske Bank, Handelsbanken, Sparebank 1 SR-bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Undersøkelsen ble første gang gjennomført etter 4. kvartal 2007.

Spørsmålene skiller mellom lån til husholdninger og lån til ikke-finansielle foretak. Bankene blir bedt om å angi endringer i låneetterspørsel, kredittpraksis og betingelser fra det nest siste kvartalet til det kvartalet som nettopp er avsluttet. De blir også bedt om å sammenligne utviklingen i kvartalet som nettopp er avsluttet med forventningene til kommende kvartal. Spørsmålene besvares ved å krysse av på en skala med fem alternativer: økt mye, økt noe, ingen endring, falt noe, falt mye. I figurene i undersøkelsen er svaralternativene konvertert til en tallskala som går fra +2 til -2. Dersom alle bankene i utvalget har svart at etterspørselen har økt noe, blir verdien i figuren 1. Dersom alle svarer at etterspørselen har økt mye, blir verdien 2. Svarene er aggregert og vektet slik at de gjenspeiler størrelsen på bankenes gjennomsnittlige utlånsvolum de siste par årene.

Fra og med 3. kvartal 2016 er det gjort enkelte endringer i spørsmålene i utlånsundersøkelsen og måten resultatene rapporteres. Endringene er små og har ikke resultert i brudd i tallseriene. Norges Bank Staff Memo 17/2016, [«Bankenes etterspørsel og kredittpraksis siden 2008: Resultater fra Norges Banks utlånsundersøkelse»](#), gjør rede for erfaringer med utlånsundersøkelsen.

Norges Banks utlånsundersøkelse 4. kvartal 2018

Etterspørselen etter lån fra både husholdninger og ikke-finansielle foretak var om lag uendret i 4. kvartal 2018. Bankene rapporterte ikke om vesentlige endringer i kredittpraksisen og venter å holde kredittpraksisen om lag uendret også i 1. kvartal 2019. Rentene på lån til både husholdninger og foretak økte noe i 4. kvartal, i tråd med forventningene i 3. kvartal. Bankene meldte også om noe økning i finansieringskostnadene og et svakt fall i utlånsmarginene på lån til husholdninger og foretak.

Utlån til husholdninger

Husholdningenes samlede etterspørsel etter boliglån var om lag uendret i 4. kvartal 2018, se figur 1 og 3. Låneetterspørselen var likevel marginalt høyere enn ventet i 3. kvartal. Etterspørselen etter førstehjemsloan og fastrentelån var også lite endret. I 3. kvartal ventet bankene at etterspørselen etter fastrentelån ville øke litt i 4. kvartal. Bankene venter om lag uendret låneetterspørsel fra husholdningene i 1. kvartal 2019.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor husholdningene i 4. kvartal, se figur 2 og 4. Det var ingen vesentlige endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var tilnærmet uendret, se figur 5 til 8. Bankene venter heller ingen vesentlige endringer i 1. kvartal.

Bankene meldte at både utlånsrentene og finansieringskostnadene økte i 4. kvartal, i tråd med forventningene i 3. kvartal, se figur 9. De rapporterte om noe sterkere konkurranse og et svakt fall i utlånsmarginene på lån til husholdninger, se figur 9 og 10. I 1. kvartal venter bankene at både Norges Banks styringsrente og finansieringskostnadene øker noe. Bankene rapporterte at de kun venter mindre endringer i utlånsrentene til husholdningene og uendrede utlånsmarginer i 1. kvartal.

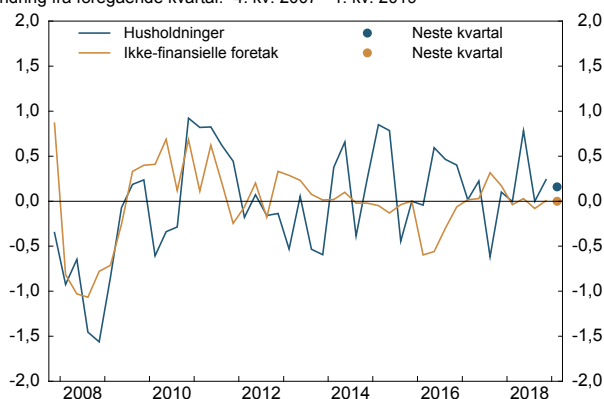
Utlån til ikke-finansielle foretak

Etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak var om lag uendret i 4. kvartal 2018 og det ventes ingen endringer i 1. kvartal 2019, se figur 1 og 11.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor foretakene i 4. kvartal, se figur 2 og 12. Det var ingen vesentlige endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var tilnærmet uendret, se figur 13 til 16. Det ventes heller ingen vesentlige endringer i 1. kvartal.

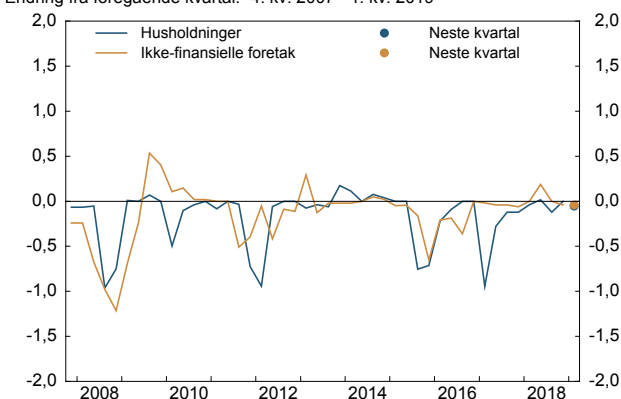
Bankene rapporterte om noe høyere renter på lån til foretak og noe økning i finansieringskostnadene i 4. kvartal, se figur 17. Økningen i utlånsrentene var som ventet i 3. kvartal, mens finansieringskostnadene økte noe mer enn forventet. Bankene meldte om svakt fall i utlånsmarginene og litt sterkere konkurranse i 4. kvartal. I 1. kvartal venter bankene at både utlånsrentene og finansieringskostnadene øker ytterligere, mens utlånsmarginen holder seg stabil.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 1. kv. 2019

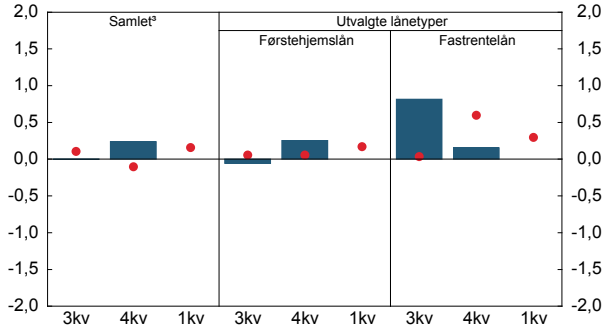
¹ Lån med pant i bolig
² Samlede lån til ikke-finansielle foretak
³ 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Kredittpraksis overfor husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 1. kv. 2019

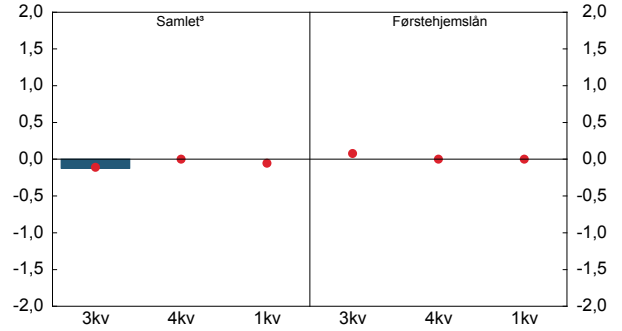
¹ Lån med pant i bolig
² Samlede lån til ikke-finansielle foretak
³ 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 3 Husholdningenes etterspørsel etter lån med pant i bolig.¹ Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

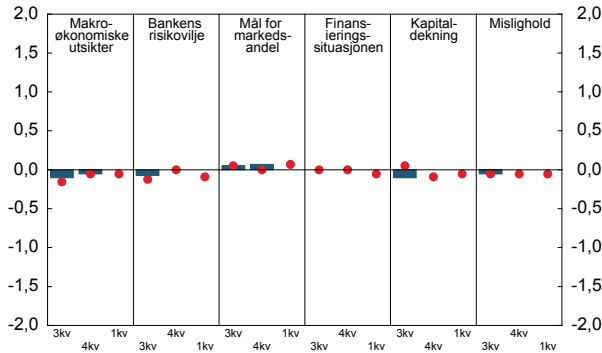
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Samlet etterspørsel er summen av etterspørsel etter førstehjemslån, fastrentelån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
 Kilde: Norges Bank

Figur 4 Kredittpraksis overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

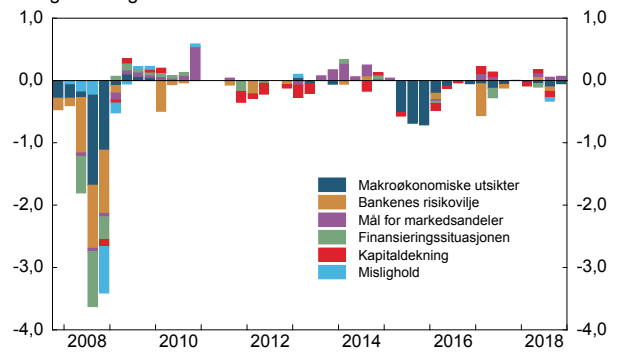
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
³ Samlet kredittpraksis er kredittpraksis for førstehjemslån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
 Kilde: Norges Bank

Figur 5 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

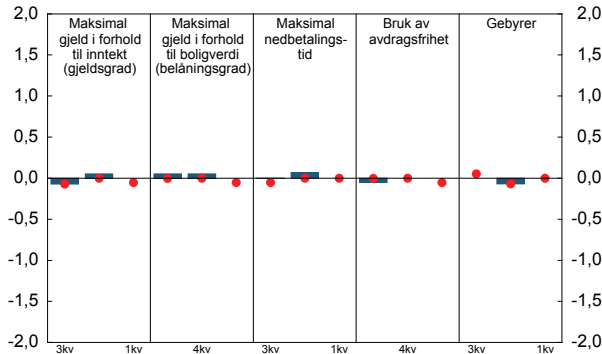
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
 Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018

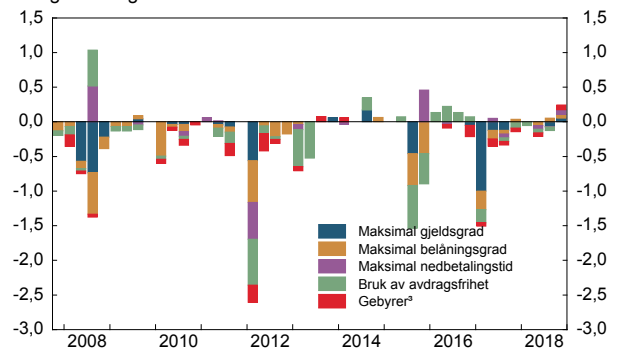
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
 Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 12.
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
 Kilde: Norges Bank

Figur 7 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

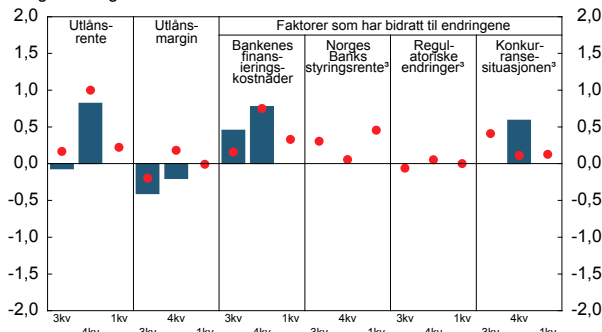
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
 Kilde: Norges Bank

Figur 8 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018

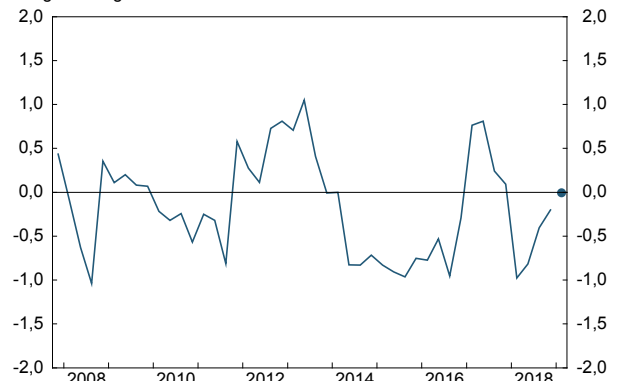
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
 Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10.
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Gebyrserien er negativisert fordi økte gebyrer gjør det vanskeligere å få lån
 Kilde: Norges Bank

Figur 9 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til husholdninger. Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

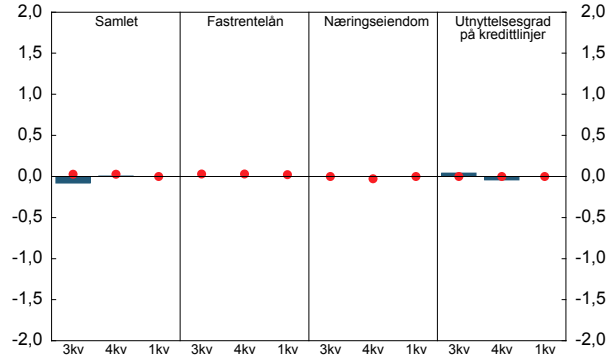
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ For Norges Banks styringsrente, svarer bankene kun på forventet utvikling. Økning i regulatoriske endringer og konkurransesituasjon betyr hhv. strengere regelverk og tøffere konkurranse
 Kilde: Norges Bank

Figur 10 Utlånsmargin på samlede lån med pant i bolig til husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2019

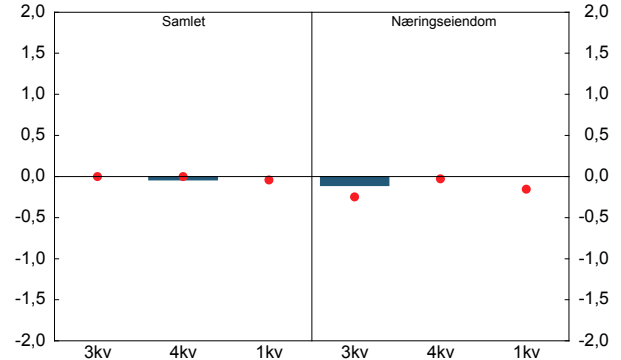
¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
 Kilde: Norges Bank

Figur 11 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

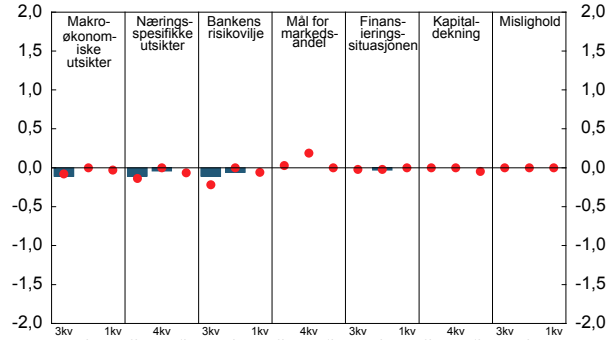
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 12 Kredittp praksis overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

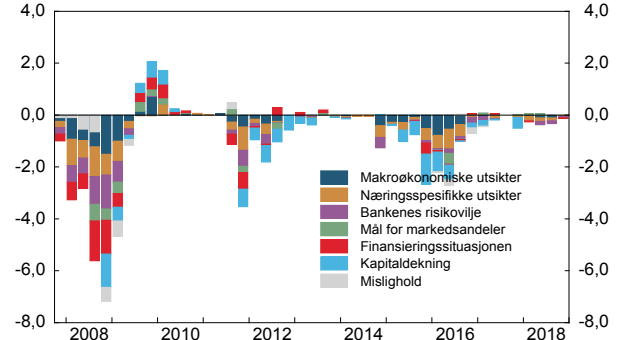
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 13 Faktorer som påvirker kredittp praksisen overfor ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

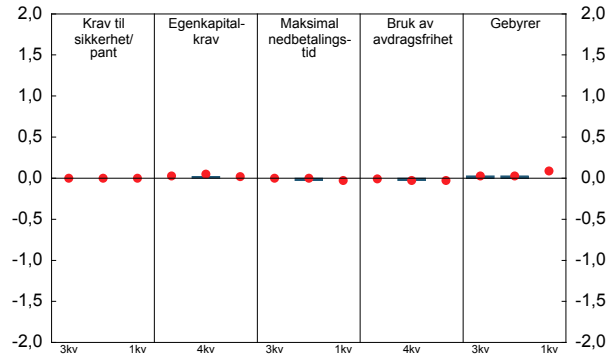
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 14 Faktorer som påvirker kredittp praksisen overfor ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018

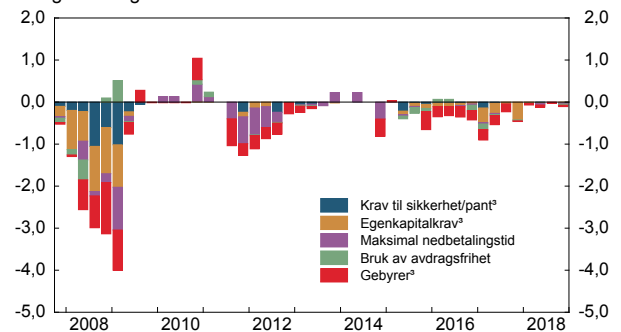
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 14
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
Kilde: Norges Bank

Figur 15 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

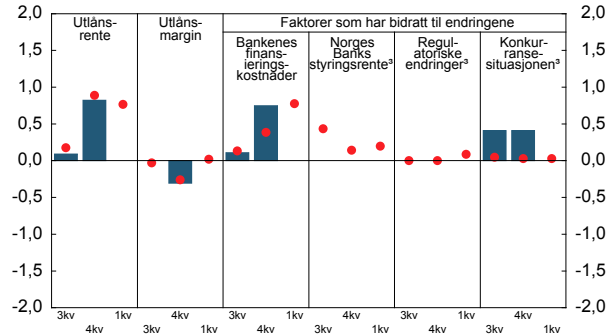
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 16 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 4. kv. 2018

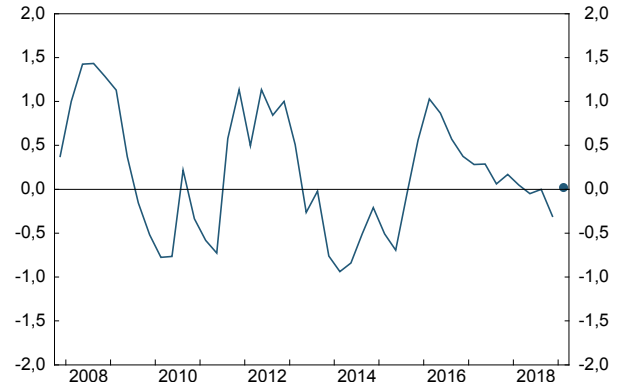
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Økning i s-seriene betyr at det blir vanskeligere å få lån.
I figuren er seriene derfor negativisert
Kilde: Norges Bank

Figur 17 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 3. kv. 2018 - 1. kv. 2019

¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ For Norges Banks styringsrente, svarer bankene kun på forventet utvikling.
Økning i regulatoriske endringer og konkurransesituasjon betyr hhv. strengere regelverk og tøffere konkurranse
Kilde: Norges Bank

Figur 18 Utlånsmargin på samlede lån til ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2019

¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank